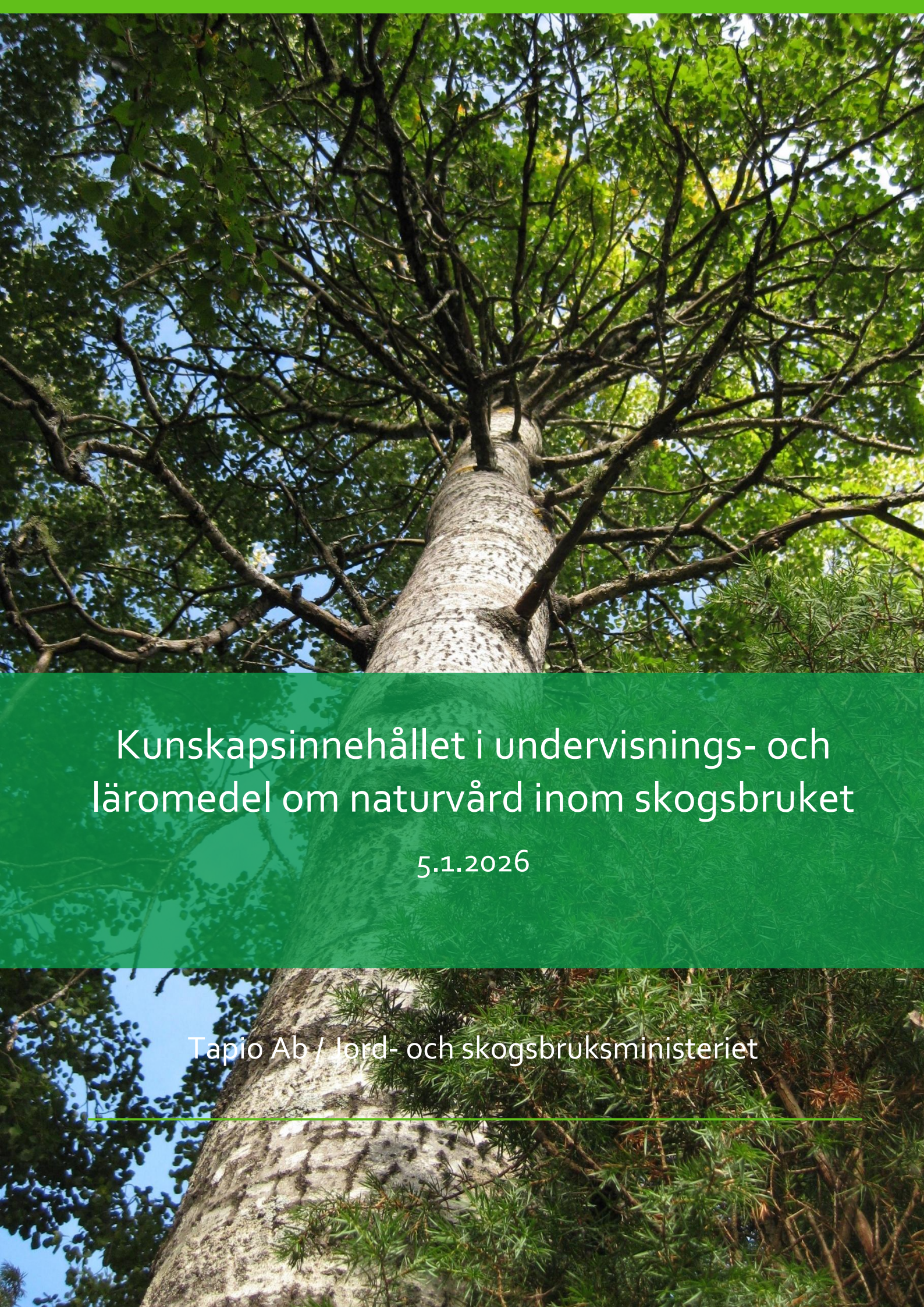

Kunskapsinnehållet i undervisnings- och läromedel om naturvård inom skogsbruket

5.1.2026

Tapio Ab / Jord- och skogsbruksministeriet

Riitta Raatikainen 2026. Kunskapsinnehållet i undervisnings- och läromedel om naturvård inom skogsbruket. Tapios publikation.

Uppdatera 8.6.2026 Skogslag 8.6.2026

© Tapio Oy

Pärmbild
Riitta Raatikainen

Beställare: Jord- och skogsbruksministeriet

Innehållsförteckning

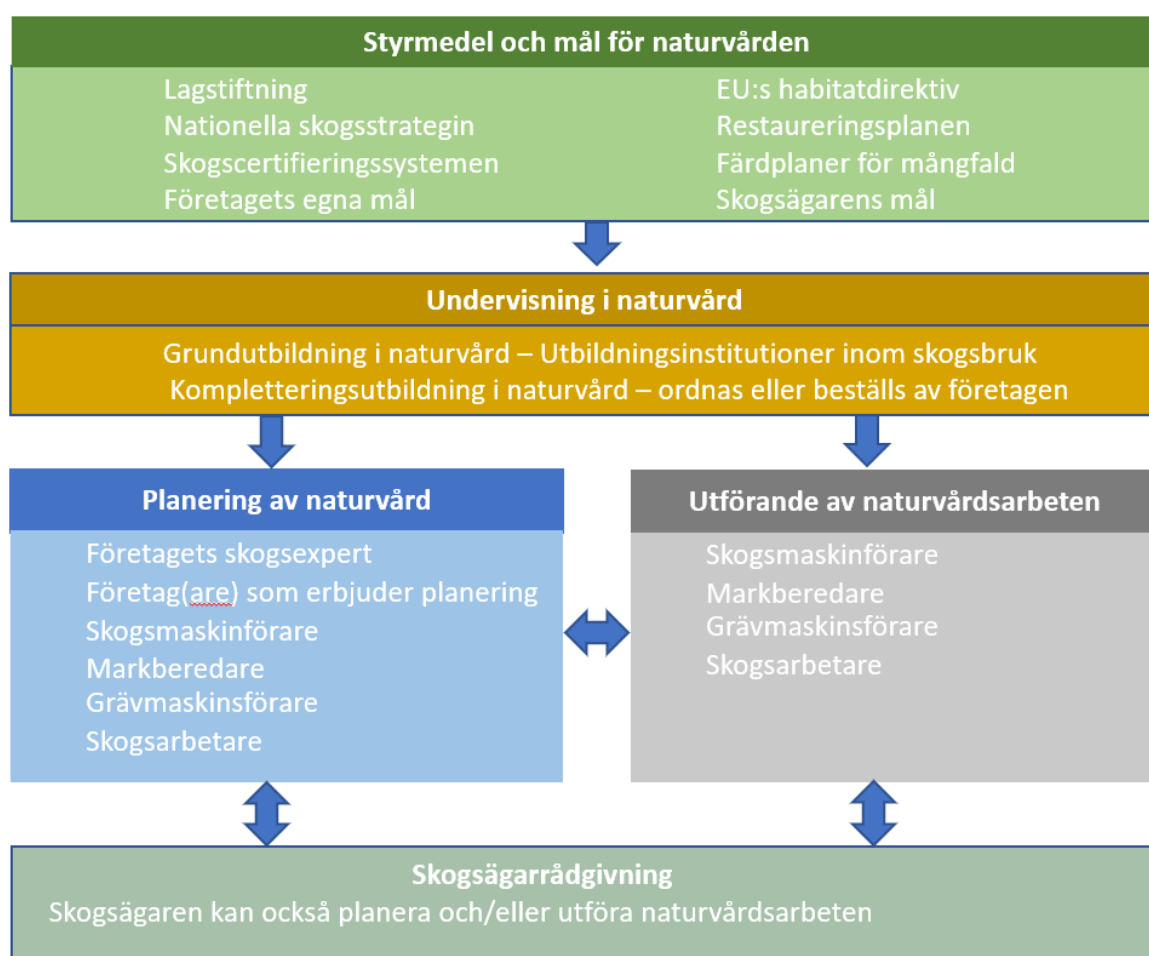
1	MÅL OCH STYRMEDEL FÖR NATURVÅRDEN I EKONOMISKOG	4
1.1	BEGRÄNSNINGAR I LAGSTIFTNINGEN	4
1.2	MÅLEN I NATIONELLA SKOGSSTRATEGIN 2035	6
1.3	MÅLEN I EU:S FÖRORDNING OM RESTAURERING	7
1.4	KRAVEN I SKOGSCERTIFIERINGSSYSTEMEN	8
1.5	FÄRDPLANER FÖR MÅNGFALD	9
2	KUNSKAP SINNEHÅLLET I UNDERVISNINGS- OCH LÄROMEDEL OM NATURVÅRD	11
2.1	REKOMMENDATIONER FÖR SKOGSVÅRD	11
2.2	RÅDGIVNINGSMATERIAL OM NATURVÅRD I EKONOMISKOG - MONIMETSÄ	12
2.3	MILJÖGUIDE FRÅN FORSTSTYRELSEN SKOGSBRUK AB	13
2.4	HÄNSYN TILL VILTET INOM SKOGSBRUKET	13
2.5	ALLEMANSRÄTTEN	14
2.6	LANDSKAPSVÅRD I SKOGEN	14
2.7	KLIMATNYTTA MED FRÄMJANDE AV SKOGARNAS MÅNGFALD	15
2.8	VATTENSKYDD	16
2.9	SKÖTSEL, ISTÅNDSÄTTNING OCH ÅTERSTÄLLANDE AV LIVSMILJÖER	16
3	GEODATAMATERIAL	18
4	IDENTIFIERA OCH TRYGGGA ARTER	20
4.1	IDENTIFIERING AV ARTER	21
4.1.1	Träd- och buskarter	21
4.1.2	Kärlväxter och mossor, indikatorarter	22
4.1.3	Risväxter	22
4.1.4	Skogshönsfåglar	23
4.1.5	Däggdjur	23
4.1.6	Arter i rinnande vatten	23
4.2	BEAKTANDE AV FÅGELBESTÅNDET VID ÅTGÄRDER I SKOGEN	23
4.3	FLYGEKORREN OCH ANVISNINGAR FÖR SKOGSSKÖTSEL	24
4.4	TRYGGANDE AV VATTENLEVANDE ORGANISMER VID SKOGSSKÖTSEL	25

Kunskapsinnehållet i undervisnings- och läromedel om naturvård inom skogsbruket

I det här dokumentet har man samlat centrala mål för naturvården och informationskällor, som stöder undervisningen och produktionen av läromedel. Informationskällorna kan användas för att motivera målsättningarna för naturvården och för att förbättra effekten hos naturvårdsåtgärderna.

Rådgivningsmaterialet hjälper studerande inom skogsbranschen och yrkesverksamma skogsexperter att ge skogsägare råd om naturvården och att motivera behovet av naturvårdsåtgärder och effekten av dessa. Geodatamaterial är viktiga hjälpmedel vid planering och utförande av åtgärder inom skogsbruket.

Naturvården är en central del av grundutbildningen och vidareutbildningen inom skogsbranschen. Färdigheter inom naturvård behövs både vid planering och verkställande. Det är nödvändigt att yrkesverksamma skogsexperter och arbetstagare har tillräckliga färdigheter att ta reda på skogsägarens mål och ge råd om medel och verkan hos naturvårdens åtgärder.

1 Mål och styrmedel för naturvården i ekonomiskog

1.1 Begränsningar i lagstiftningen

Lag	Innehåll som anknyter till naturvården	Länkar
Skogslagen	1 § Syftet med lagen. 2 § Skogslagens tillämpningsområden: var lagen gäller och var lagen inte gäller. 7 § ja 7 a§ Avverkarens och planerarens ansvar; markägarens och skogsägarens informationsskyldighet gällande särskilt viktiga livsmiljöer och andra naturvärden. 10 § Allmänna krav på särskilt viktiga livsmiljöer samt beskrivning och bevarande av särdragen hos varje livsmiljö. 10 a § ja b § Tillåtna och förbjudna åtgärder i särskilt viktiga livsmiljöer. 10 c § Inskränkningar i skötseln och användningen av skog för beaktande av fågelfauna. 14 § Skyldighet att göra en anmälan om användning av skog. 14 b § Förfarande vid anmälan om flygekorrar. 14 c § Förhandsbesked om en särskilt viktig livsmiljö och hur man ansöker om denna. 18 § (punkt 4) Skogsbrott och skogsförseelse och påföljder av dessa.	Skogslagen: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1996/1093?language=swe Särskilt viktiga livsmiljöer enligt skogslagen Skogscentralen Tolkningsrekommendationerna som gäller skogslagen klargör tolkningarna av lagen och ger uppgifter om mera detaljerade krav, bland annat areal och avgränsning. Tolkningsrekommendationer för avgränsning och behandling av särskilt viktiga livsmiljöer enligt 10 § i skogslagen Precisering av tolkningsrekommendationen i 10 § i skogslagen om avgränsning av den omedelbara närmiljön till småvatten Övervakande myndighet: Finlands skogscentral Lagar, stöd och utövande av offentlig makt Skogscentralen
Lag om bekämpning av skogsskador	1 § Lagens tillämpningsområde och syftet med lagen. 3 § Borttransport av virke från avverkningsplats och avlägg. Gränsvärden och tidsgränser för avlägsnande av virke.	Lag om bekämpning av skogsskador: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2013/1087?language=swe Död ved - Beskrivning Rekommendationer för skogsvård Skyldigheten att transportera bort virke gäller inte död eller murken ved. Beskrivning av hur man lämnar död ved vid drivning av skadat virke utan att äventyra säkerheten.

		Övervakande myndighet: Finlands skogscentral Lagar, stöd och utövande av offentlig makt Skogscentralen
Naturvårdslagen	1 § Lagens syfte. 33 och 34 § Betydelsen av nätverket Natura 2000 förbudet mot att försämra naturvärden. 43 § Naturskyddsområden. 64 ja 65 § Skyddade naturtyper och strikt skyddade naturtyper. 70 § Fridlysning av djurarter 73 § Skydd av stora rovfåglars boträd. 75 och 76 § Hotade arter, definition och beaktande.	Naturvårdslagen: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2023/9?language=swe Lajien huomioiminen metsätaloudessa ("Beaktande av arter i skogsbruket", på finska) EU:s habitatdirektiv förpliktigar till att trygga de arter som nämns i direktivet Luontodirektiivin lajiesittelyt (Presentation av arterna, på finska) Övervakande myndighet: Tillstånds- och tillsynsverket Naturskydd - Tillstånds- och tillsynsverket
Vattenlagen	1 kap. 1 § Vattenlagens syfte. 1 kap. 3 § Vattenlagens definitioner: rännil, bäck, vattendrag och grundvatten. 2 kap. 11 § Skydd av vattennaturtyper och förbudet att äventyra dem. 3 kap. 2 § Tillståndsplikt för vattenhushållningsprojekt. 5 kap. 1 § Tillämpningsområde för bestämmelserna om dikning, definitioner. 5 kap. 6 och 7 § Anmälan om dikning och genomförande av dikning.	Vattenlagen: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2011/587?language=swe Övervakande myndighet: Tillstånds- och tillsynsverket Vattenvård och tillsyn - Tillstånds- och tillsynsverket
Lag om fornminnen	1 § Fasta fornlämningar och förbjudna åtgärder. 2 § Definition av fasta fornlämningar. 5 § Beaktande av skyddsområden.	Lag om fornminnen: https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1963/295?language=swe Skogsanvändning och arkeologiska fynd - Museiverket Övervakande myndighet: Museiverket Morgondagens kulturarv skapas idag. Tillsammans. - Museiverket

1.2 Målen i nationella skogsstrategin 2035

Den nationella skogsstrategin är ett av statens styrmedel, där man definierar långsiktiga mål och tyngdpunkter i utvecklingsarbetet. Ett av huvudmålen i strategin är att stärka skogarnas **vitalitet**, **mångfald** och adaptationsförmåga, inklusive skydd av vattendrag och mark.

Strategin har som mål att vända på utvecklingen av mångfalden i ekonomiskogarna så att den börjar återhämta sig. Dessutom är målet att stärka skogarnas klimatresiliens och hantera skaderisker samt de miljörisker som orsakas av skogsbruket. Till de konkreta åtgärderna hör att **utöka skogens strukturella drag** genom att ta i bruk bästa praxis i rekommendationerna för skogsvård. För de strukturella dragen har man bestämt indikatorer och målnivåer för år 2035.

Strukturellt drag och indikator	Mål nivå 2035	Förklaring
Mängden död ved (m ³ /ha)	Vi går mot en genomsnittlig nivå på 10 m ³ /ha i ekonomiskogarna	På riksnivå för tillfället i medeltal 6 m ³ /ha
Antalet gamla träd st/ha	Mängden ökar	Ålder hos gamla träd: lövträd över 80 år gran över 120 år tall över 160 år
Mängden lövträd (annat än björk) m ³ /ha	Andelen övriga lövträd ökar	Övriga lövträd är bland annat asp, klubb- och gråal, sälg, hägg, rönn samt de ädla lövträden
Blandskogarnas andel	Andelen ökar	En blandskog består av två eller flera trädslag. Huvudträdslagets andel är högst 75 % av stamantalet.
Skogsbrukets belastning på vattendragen	Årsbelastningen och den årliga medelhalten minskar	Indikatorer: fasta ämnen, totalt kväve och fosfor, organiskt kol. Identifierande av riskobjekt och effektiva vattenskyddsåtgärder.
Drivningskvalitet hos beståndsvårdande avverkningar	Positiv utveckling	Stam- och markskador minskar.

1.3 Målen i EU:s förordning om restaurering

Målet med EU:s förordning om restaurering är att **generellt förbättra naturens tillstånd i olika miljöer, både inom skyddsområden och utanför dessa**. För att nå målen i förordningen förutsätts att man använder sig av många olika metoder att stärka naturvärdena. Ett område där man förbättrar naturens tillstånd kan fortsätta att brukas ekonomiskt. Implementeringen av förordningen om restaurering förutsätter åtgärder som förbättrar naturens tillstånd till exempel på torvmarker, i skogar, i jordbruksmiljöer, i fjällen, till havs och i inlandsvattnen.

Restaureringsförordningen lämnar rörelsefrihet för medlemsstaterna när det gäller implementerandet, och man kan använda sig till exempel av frivilliga medel vid verkställandet. För implementeringen görs det upp en nationell restaureringsplan, där man bland annat definierar de medel som används för att nå målen. Avsikten är att den nationella restaureringsplanen skall träda i kraft senast i augusti 2027. Detta dokument kommer att kompletteras efter att restaureringsplanen trätt i kraft.

Restaureringsförordningen innehåller skogsindikatorer, med vars hjälp man följer med hur för mångfalden viktiga strukturella särdrag ökar. Varje medlemsstat ska fastställa en mål nivå för skogsfågelin-dexet, mot vilken den är skyldig att göra framsteg.

I förordningen listas sju indikatorer, av vilka varje medlemsstat ska välja de sex som passar dem bäst. För dessa indikatorer ska målnivåer fastställas, mot vilka medlemsstaterna är skyldiga att göra framsteg.

Skogsindikatorer
Index över allmänna skogsfåglar Obligatorisk för alla medlemsstater. Varje medlemsstat skall uppnå en situation, där skogsfågelin-dex visar en uppåtgående trend.
Indikatorer, där man skall uppnå en uppåtgående trend
Stående döda träd
Liggande döda träd (lågor)
Andel skogar med olikåldrig struktur
Skogarnas konnektivitet
Andel skogar, där dominerande trädslag är naturligt förekommande
Artmångfald i trädbeståndet

1.4 Kraven i skogscertifieringssystemen

Skogscertifieringssystemen förutsätter att man handlar enligt de krav som lagen ställer på naturvården. Skogsägarna och organisationerna inom skogsbranschen skall dessutom känna till de krav som det valda certifieringssystemet ställer angående tryggheten av skogsnaturens mångfald och vattendragen. Man skall också uppnå de minimimål för skogsvården som ställs i kraven.

Krav i skogscertifieringen som gäller **naturvården och de effekter man eftersträvar med kraven** är bland annat:

Certifieringskrav som gäller naturvård i ekonomiskogar	Eftersträvad effekt
Spara stående och liggande döda träd	Bevarande och ökad förekomst av arter som drar nytta av död ved.
Göra (konstgjorda) högstubbar	Ökad mängd död ved för att öka tillgången till näring, boplatser och livsmiljöer för arter som drar nytta av högstubbar.
Lämna levande naturvårdsträd	Sparande av gamla träd för arter som drar nytta av dessa och på lång sikt främja uppkomsten av död ved.
Främja trädslagsblandning	Öka förekomsten av lövträd för att förbättra motståndskraften mot skogsskador och för att bevara och öka mängden träd som värdefulla för mångfalden.
Lämna snår	Lämna skydd, näring och boplatser för arterna. Skapa en möjlighet att utveckla snårerna till grupper av naturvårdsträd.
Lämna skyddszoner mot vatten	Hindra att skogsbruket belastar vattendragen. Koncentrera naturvårdsträden till närheten av vattendrag. Hänsyn till landskapet.
Ta hänsyn till torvmarksnaturen	Bevara arterna i övergångszonen mellan torvmark och mark. Bevara torvmarker i naturtillstånd. Främja vattenskyddet.
Tillämpa metoder för vattenskydd	Förhindra näringsbelastning och erosion vid åtgärder inom skogsbruket.
Trygga värdefulla livsmiljöer	Bevara de för mångfalden mest värdefulla livsmiljöerna och de arter som förekommer på dem.
Trygga hotade arter	Bevara livsmiljöer och födoplatser samt boträd och förbindelser i ett tillstånd som är fördelaktigt för de hotade arterna.

Kraven som gäller skogsvård och naturvård i de vanligaste certifieringssystemen, PEFC och FSC, hittas på nätsidorna:

- [Svenska - PEFC Suomi](#) skolningsmaterial [PEFC Koulutus Swedish](#)
- FSC: [Homepage Finland | Forest Stewardship Council](#) skolningsmaterial, på finska [Koulutus metsänhoidon FSC-standardista | Forest Stewardship Council](#)

1.5 Färdplaner för mångfald

Centrala organisationer som styr verksamheten inom skogsbranschen har publicerat egna mål för naturvården och främjandet av mångfalden.

Skogsindustrin r.f. har publicerat sin egen färdplan för mångfalden år 2023: [Puuta jalostavan teollisuuden monimuotoisuustiekartta](#) (på finska, "Färdplan för mångfalden för träförädlingsindustrin").

Till färdplanen har man valt praktiska teman, som alla enligt forskningsresultat har betydande inverkan på mångfalden.

Tema	Åtgärd
Trädslagsförhållandena	Uppnå mångsidigare trädslagsförhållanden genom att öka lövträdens andel och mängden av mera sällsynta lövträd.
Mängd och kvalitet hos död ved	Trygga tillräcklig tillgång på död ved ur arternas synpunkt. Öka mängden och mångfalden hos död stamved.
Värdefulla livsmiljöer	Trygga värdefulla livsmiljöer vid skogsbruksåtgärder och främja frivilligt skydd.
Lundar och solexponerade livsmiljöer	Identifiera lundar och solexponerade livsmiljöer i ekonomiskogar och öka deras mångfaldsvärden med skötselåtgärder.
Brandpåverkade livsmiljöer	Öka brandpåverkade miljöer med hjälp av hygges- och naturvårdsbränning.

Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter och Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (MTK ja SLC) publicerade en egen färdplan för naturens mångfald år 2024:

[luonnonmonimuotoisuus-mtk-slc-metsatalous-toimenpiteet-pdf](#) (på finska), [MTK-och-SLC-BD-fard-plan-layout-utdrag-svenska-delar_2024.pdf](#) (sammandrag på svenska).

Färdplanens åtgärder hjälper organisationerna att öka kunskapen om naturens mångfald och skapar möjligheter för skogsägarna att trygga skogsnaturen.

Mål	Åtgärd
Trygga värdefulla naturobjekt i ekonomiskogarna	Naturtyper och arters livsmiljöer som åtnjuter lagstadgat skydd, objekt som enligt skogscertifieringen skall sparas och objekt som skyddas på basis av markägarens frivilliga beslut identifieras och skyddas.
Stärk strukturdrag i ekonomiskogen som är värdefulla för mångfalden	
Skyddszoner	Säkerställ att det lämnas skyddszoner mot vattendrag vid åtgärder i skogen. Skyddszonernas bredd varierar men är i medeltal minst 10 meter.
Lövträd	Upprätthåll ett lövsinslag på minst 10 % i ekonomiskogar. Lövsinslaget ökas på lämpliga objekt och lövträd sparas i alla skeden i beståndsvården.
Snår (viltbuskage)	Spara snår och bevara beståndets skiktning. Undvik onödig röjning.
Naturvårdsträd	Lämna särskilt gamla och grova lövträd som naturvårdsträd. Gör högstubbar på lämpliga platser.
Död ved	Sträva till en mängd död ved på 10 m ³ /ha. Död ved och objekt med riklig förekomst av död ved sparas vid avverkningar.
Mångsidiga skogsskötselmetoder	Beakta skogens egenskaper vid skogsskötseln. Identifiera potentiella objekt för kontinuerlig beståndsvård.
Brandskadad ved	Öka arealen hyggesbränning och brännande av grova naturvårdsträd.
Torvmarksskogar	Betrakta torvmarksskogar och planera deras behandling som en helhet. Arbeta för samarbete mellan markägare.
Speciell uppmärksamhet vad gäller kantområden och övergångszoner	Övergångszonerna mellan skog och åker och skogsholmar får arter från skogens livsmiljöer att bli en del av jordbruksmiljön. Arbeta för att ta dem i beaktande och sköta miljöerna planenligt.
Ett lyft i grundandet av frivilliga skyddsområden och återställande.	Identifiera objekt för skydd och återställande och erbjud markägarna rådgivning.

2 Kunskapsinnehållet i undervisnings- och läromedel om naturvård

2.1 Rekommendationer för skogsvård

Rekommendationerna för skogsvård, på svenska också kända som "Råd i god skogsvård", presenterar alternativ och bästa praxis för skogsvården. Rekommendationerna grundar sig på forskningsdata och praktisk erfarenhet. Naturvården i ekonomiskogar är en integrerad del av innehållet i rekommendationerna för skogsvård. Rekommendationerna för skogsvård innehåller rätt så täckande läromedel om olika teman inom naturvården. Kunskapen kan fördjupas genom att dra nytta temavisa källor för tilläggsinformation.

[Rekommendationer för skogsvård](#)

Tema inom naturvården	Rekommendationer för skogsvård, artikel (mata in artikelns rubrik i sökfältet på ingångssidan)
Hållbart skogsbruk	Hållbar skötsel och användning av skog
Naturvård i ekonomiskogarna	Naturvård och mångfald Styrmedel för naturvården i skogsbruket
Död ved	Död ved Konstgjorda högstubbar
Naturvårdsträd och snår	Naturvårdsträd Viltbuskage
Trädslagsförhållanden	Lövinslag Trädslagsfördelning och lövinslag vid skötsel av en skogsfastighet Blandskogsbruk Gynna skogarnas pollinatörer
Naturobjekt och arter	Tryggande av naturobjekt Tryggande av arter vid behandling av skog Småvatten och vattendrag Lundar Torvmarker Skogbevuxna bergsområden Moskogar med stor betydelse för mångfalden Solexponerade miljöer Trädbevuxna kulturmiljöer
Skydd	Skogsskydd
Vilt	Viktiga viltvårdsbiotoper Viltfrämjande åtgärder vid skogsvård och avverkning Viltvårdsinriktad skogsbruksplanering
Kontinuerlig beståndsvård	Kontinuerlig beståndsvård som skogsvårdsmetod Skogsförnyelse och skötselåtgärder vid kontinuerlig beståndsvård

Tema inom naturvården	Rekommendationer för skogsvård, artikel (mata in artikelns rubrik i sökfältet på ingångssidan)
Skogsförnyelse och naturvård	Bestämning av jordarter Drivning av grot på förnyelseystor Markberedning Hyggesbränning
Återställande av torvmarker	Restaurering av torvmarker Vattenåterföring till torvmark
Mångbruk av skog	Tryggande av kulturminnesmärken i skogen Mångbruk av skogar och ökad tillgång till rekreativ- möjligheter Vård av skogslandskapet
Skogsägarrådgivning	Skogsägarens prioriteringar vid skötseln av en skogsfas- tighet Råd till skogsägare som bekantar sig med skogsvård

2.2 Rådgivningsmaterial om naturvård i ekonomiskog - Monimetsä

Monimetsä-projektet har producerat rådgivningsmaterial om naturvård i ekonomiskogar. Rådgivningsmaterialet är till nytta både vid planering och utförande av åtgärder och vid skogsägarrådgivning.

I rådgivningsarbetet kan man använda sig av rådgivningsverktygen. Man kan råda skogsägaren att använda minneslistan för naturvård och förklaringsdelen till denna, som fungerar som stöd då man fyller i listan. Det finns dessutom flera olika guider, broschyrer och videosnuttar, avsedda för skogsexperter och skogsägare. Tillsammans med producenterna av Kamala Luonto (Den förskräckliga naturen) -serieteckningarna har man i projektet tagit fram bilder och beskrivningar av åtgärder för naturvård.

[Monimetsä - luonnonhoito mukana talousmetsien arjessa - Tapio](#) (Mer om Monimetsä- projektet, på finska)

[Metoder för naturvård i ekonomiskogar i bilder - Tapio](#) (Kamala Luonto -teckningarna och beskrivningarna). [Taloustalouden luonnonhoidon keinot Kamala luonto -kuvin - Tapio](#) (föregående på finska med bakgrundsinformation)

2.3 Miljöguide från Forststyrelsen Skogsbruk Ab

Miljöguiden är i första hand avsedd för Forststyrelsen Skogsbruk Ab:s (Metsähallitus Metsätalous Oy) personal samt entreprenörer som utför uppdrag åt Forststyrelsen Skogsbruk Ab och deras arbetstare. Tillsammans med Forststyrelsen Skogsbruk Ab:s instruktioner för skogsvård erbjuder miljöguiden heltäckande anvisningar för skötsel och användning av statens mångbruksskogar.

Miljöguiden innehåller bakgrundsinformation och grunder för åtgärderna samt miljöanvisningar per arbetslag. Miljöguiden är en praktisk guide för såväl den som planerar åtgärder som den som utför dem. Vad gäller mångfalden i skogarna utgör naturobjekten, artförekomsterna och aktiv vård av livsmiljöerna centrala ämnen. För mångbrukets del betonas i guiden viltet, vattenvården och landskapsvården.

Guiden ger anvisningar i miljöhänsyn i samband med praktiskt arbete såsom virkesdrivning, arbete med röjsåg, markberedning, istandsättningsdikning, byggande av vägar och gödsling. Anvisningar om naturvårdsträd ingår i anvisningarna om drivning.

[Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöopas - julkaisut.metsa.fi](#) (Forststyrelsen Skogsbruk Ab:s miljöguide, på finska)

2.4 Hänsyn till viltet inom skogsbruket

Naturvården i ekonomiskogarna främjar också viltvården. Inom skogsvården kan man ta hänsyn i synnerhet till bevarandet och utvecklandet av livsmiljöer, till skydd och födoplatser för skogshönsfåglar och annat vilt. Det är möjligt att ta hänsyn till viltet i alla skogsvårdsarbeten under beståndets hela omloppstid.

Centrala ämnen då det gäller att ta hänsyn till viltet inom skogsbruket är att känna till och känna igen specialområden som är viktiga för viltet, att känna till metoder för hänsyn till viltet, att känna igen viltarter, deras spillning och deras livsmiljöer samt att bevara underväxt och fåltskikt som ger skydd i samband med skogsvårdsåtgärder.

[Viltvänligt skogsbruk - Suomen riistakeskus](#) (Finlands viltcentral, på svenska)

2.5 Allemansrätten

Allemansrätten ger alla som befinner sig i Finland rätt att vistas i naturen oberoende av vem som äger eller förvaltar området. Man åtnjuter de rättigheter som allemansrätten innebär utan att behöva tillstånd av markägaren och utan avgifter. Man får dock inte utnyttja allemansrätten på ett sätt som leder till skador eller olägenheter för markägaren, markanvändningen, naturen eller andra människor.

Allemansrätten definieras, styrs eller begränsas av olika lagar. Vid åtgärder i skogen skall man alltid ta hänsyn till dem som rör sig på leder i naturen och trygga framkomligheten på utmärkta leder.

[Allemansrätten - Miljöministeriet](#)

2.6 Landskapsvård i skogen

Det finländska landskapet präglas av skogen. Landskapet i ekonomiskogarna förändras ständigt som en följd av trädbeståndets tillväxt och behandlingen av skogen. Landskapsvården utgår från skogsägarrens mål samt ståndortens egenskaper och trädbeståndets struktur. Ett övergripande mål är att åtgärderna i skogen är i harmoni med fjärrlandskapet och att närlandskapet bevaras attraktivt.

Behovet av och möjligheter till landskapsvård varierar från objekt till objekt. Ekonomiskogar i omgivningen av rekreationsområden och friluftsleder är till exempel i allmänhet specialobjekt för landskapsvård. Landskapsvården betydelse ökar då man verkar på generalplane- eller stadsplaneområden. På stadsplanerat område och på många områden där en generalplan eller en stadsplan är under uppgörande behöver man ett tillstånd för miljöåtgärder, som beviljas av en kommunal myndighet. De nationellt värdefulla landskapsområdena hör till de mest representativa kulturlandskapen i Finland, där man skall fästa speciellt uppmärksamhet vid den inverkan som skogsbrukets åtgärder har på landskapet.

[Vård av skogslandskapet - Beskrivning | Rekommendationer för skogsvård](#)
[Nationellt värdefulla landskapsområden](#)

2.7 Klimatnytta med främjande av skogarnas mångfald

Att bevara och stärka mångfalden i skogen är ett av de effektivaste sätten att öka skogarnas förmåga att anpassa sig till de förändringar som klimatförändringen för med sig. Skogar med hög mångfald är hårdigare, återhämtar sig snabbare och erbjuder mera nytta åt såväl naturen som människan.

Rekommendationerna för skogsvård innehåller en artikel om klimatsmart skogsbruk: [Att bromsa och anpassa till klimatförändringen | Rekommendationer för skogsvård](#). Information om ämnet finns också i artiklarna om Tryggande av arter vid behandling av skog, Kontinuerlig beståndsvård som skogsvårds metod, Blandskogsbruk och Särdrag i vården av torvmarksskogar, i dessas "Utförande" - flikar.

Mångfald i skogen hjälper anpassningen till klimatförändringen på många sätt, bland annat genom:

1. *Lagring av kol*
Skogarna är betydande kolsänkor, det vill säga att de binder koldioxid från luften. Ju högre mångfald i skogen, desto effektivare kan skogen binda koldioxid. Skogen bevaras som ett långvarigt kolförråd på skyddsområden och i värdefulla livsmiljöer.
2. *Ekosystemets hållbarhet*
Skogarnas biologiska mångfald ökar ekosystemets flexibilitet, hållbarhet och återhämtningsförmåga. Skogar med hög mångfald kan bevara sin funktionsförmåga också i förhållanden i förändring, medan ensidiga skogar däremot kan vara känsliga för plötsliga förändringar. Mångfalden sprider riskerna: en art som orsakar skador kan inte sprida sig lika snabbt när det finns mindre lämpliga födoväxter och skogens struktur är mera varierande.
3. *Kvarhållande av vatten och näringsämnen*
Skogar med hög mångfald upprätthåller ett jämnare mikroklimat och kretslopp av näringsämnen. Täta och skiktade kronor och en mångsidig vegetation justerar markens fuktförhållanden och skyddar den från uttorkning, vilket kan vara till nytta då torrperioderna kan bli allvarigare som en följd av ett varmare klimat. Skogar med hög mångfald hjälper också att hindra erosion, att minska översvämningar och att förbättra faktorer som inverkar på vattenkvaliteten.
4. *Biologisk mångfald och ekosystemtjänster*
Skogar med hög mångfald erbjuder livsmiljöer för många arter, vilket kan hjälpa att bibehålla balansen i naturen, vilket å sin sida förbättrar skogens förmåga att klara av de stressfaktorer som klimatförändringen leder till. Mångfalden hos skogens djur- och växtarter kan till exempel stöda de pollinerande insekterna. Pollineringen hjälper skogens vegetation att föröka sig och växa på ett friskt sätt.
5. *Rekreationsmöjligheter och välfärd*
Skogarna erbjuder också rekreationsmöjligheter och upplevelser som är viktiga för människan. Skogar med hög mångfald i trädbeståndet och artsammansättningen erbjuder många olika resurser och möjligheter till kontakt med naturen. Att trygga skogarnas mångfald förbättrar inte enbart skogarnas förmåga att anpassa sig till klimatförändringen utan stöder också en vidare anpassning av miljön och samhället till ett klimat i förändring.

2.8 Vattenskydd

Som en följd av skogsbruksåtgärder kan både näringsämnen och fasta partiklar urlakas och hamna i vattendragen. Man kan dock med en noggrann planering minska skador på vattendrag som beror på istandsättningsdikning, markberedning och drivning. Vattenvårdsåtgärderna i skogsbruket strävar till att rensa avrinningsvattnet så effektivt som möjligt för att förhindra att näringsämnena och de fasta partiklarna som följer med vattnet når omgivande vattendrag.

Centrala råd för vattenvård i skogsbruket finns samlade i denna artikel i Rekommendationer för skogsvård:

[Vattenvården vid beståndsbehandling - Beskrivning | Rekommendationer för skogsvård](#)

Råd om metoder för vattenvård finns samlade här:

[Vattenvårdskonstruktioner och -lösningar - Beskrivning | Rekommendationer för skogsvård](#)

Material om hantering av vatten inom jord- och skogsbruket finns bland annat på nätsidorna Vesi.fi [Maa- ja metsätalouden vesienhallinta | Vesi.fi](#) (på finska), som bland annat innehåller egna temasidor om planering på avrinningsområdesnivå och nyttiga illustrationer (på finska): [Valuma-aluesuunnittelun tuki-instrumentit | Vesi.fi](#)

2.9 Skötsel, istandsättning och återställande av livsmiljöer

Ett mål för naturvården är att göra det lättare och snabbare för en livsmiljö att utvecklas tillbaka till ett tillstånd som är så nära dess naturtillstånd som möjligt. Naturvården kan stöda fortlevandet av en krävande och hotad art.

Inom livsmiljöprogrammet Helmi 2021–2030 har man utfört naturvårdsåtgärder som förbättrar livsmiljöernas tillstånd i skogs-, vatten- och jordbruksmiljöer.

[Livsmiljöprogrammet Helmi - Miljöministeriet](#)

Rådgivningsmaterial om återställande och guider om utförande av naturvårdsåtgärder publiceras år 2026 i portalen om återställande och naturvård, som upprätthålls av Livsmedelsverket.

Man kan förbättra tillståndet hos och återställa livsmiljöer i skogen med naturvårdsåtgärder. Naturvårdsåtgärder kan rikta sig mot trädbeståndet, artsammansättningen, marken eller vattenhushållningen.

Miljö	Naturvårdsåtgärder
Lund	Avverkning och borttransport av träd som beskuggar lundvegetationen Röjning av kient bestånd Insamling av hygges- och röjningsrester, borttransport eller brännande av dem Avlägsnande av främmande arter Plantering av ädla lövträd Ökning av mängden död ved
Solexponerad slutning i en ås-skog	Avverkning och borttransport av skuggande trädbestånd Röjning av kient bestånd Insamling av hygges- och röjningsrester, borttransport eller brännande av dem Hyggesbränning eller naturvårdsbränning Manuellt borttagande av förnan Transplantering av arter som trivs i solexponerade miljöer
Källa	Tilltäppande av diken som torkar ut eller belastar källan Istandsättning av en utgrävd rännil i anslutning till källan Höjning av vattennivån i källan med hjälp av bottendammar Avlägsnande av hyggesrester eller annat material från källan och dess närmiljö Avlägsnande av brunnskonstruktioner från källan Plantering av beskuggande trädbestånd
Bäck eller rännil	Tilltäppande av diken som leder vatten till bäcken eller rännilen Ombyggnad av diken som leder vatten till bäcken eller rännilen Omdirigering av diken som leder vatten till bäcken eller rännilen så att vattnet leds till översilningsområden Byggande av vattenvårdskonstruktioner på avrinningsområdet Återförande av stenar till en rensad vattenfåra och återställande av det naturliga vattenflödet Naturanpassning av vattenflödet med hjälp av flödesstyrande träkonstruktioner (fi. "puusuisteet") Avlägsnande av dammkonstruktioner som hindrar fiskarna att röra sig Reparation eller byte av vägtrummor som hindrar fiskarna att röra sig Tillförsel av bottengrus till vattenfåran Tillförsel av trämaterial till vattenfåran Återförande av vatten till en gammal bäckfåra

Miljö	Naturvårdsåtgärder
Torvmarker	Tilltäppande av diken Byggande av dammar i diken Återförande av vatten till en uttorkad torvmark Avverkning av trädbestånd och borttransport av virket på ett restaureringsområde Röjning av kient bestånd på dikeslinjer Ökning av mängden död ved Återförande av vatten till en uttorkad svämskog eller svämskog

3 Geodatamaterial

Med hjälp av geodatamaterial kan man planera var man kan sätta in naturvårdsåtgärder, drivning och markberedning med beaktande av inverkan på vattendragen. Geodatamaterial kan också hjälpa att identifiera potentiella naturobjekt som det finns bristfälliga uppgifter om. Geodatamaterialen kan också ge uppgifter om kända artförekomster, speciellt då det gäller hotade arter.

Lantmäteriverkets tjänst Paikkatietoikkuna och Finlands skogscentrals nätsidor erbjuder öppen skogs- och naturdata i form av geodata. Data delas ut till skogsägare i tjänsten MinSkog.fi. Finlands artdata-center publicerar data om artförekomster.

Centrala geodatamaterial och användning av dem vid planering och utförande av naturvård:

Geodatamaterial	Användning vid planering och utförande av naturvård
Drivningsduglighet	Identifiering av objekt som krävar specialarrangemang Planering av tidtabell och rutter vid drivning Undvikande av terrängskador
Fuktighetsindex	Planering av körstråk Val av plats för att korsa ett dike Val av drivningstidpunkt Avgränsning av skyddszon Placering av naturvårdsträdbestånd Val av markberedningsmetod, behov av vattenskydd Identifiering och avgränsning av rännilar
Ekologiskt tillstånd hos ytvatten	Inriktning av åtgärder för effektivisering av vattenvård
Flödesnät Modell för ytvattenflöde	Placering av konstruktioner för vattenvård, bland annat ytavrinningsfält Planering av återställande Bestämmande av bredden på skyddszonen Identifiering av rännilar och bäckar
Ranta10-materialet	Identifiering av vattendrag, inklusive bäckar

Geodatamaterial	Användning vid planering och utförande av naturvård
Urlakningsrisk i vattenfårar	Planering av var terrängarbete sätts in för planering Förhindra erosion Kvarhållning av vatten på avrinningsområdet
Sura sulfatjordar	Minimering av torrlägningsdjupet, förhindrande av försurning av vattendragen
Torvmarker och torvjordar	Torvmarkstyper och bördighet, potential för restaure- ring, duglighet för istandsättningsdikning Skogsförnyelse, kontinuerlig beståndsvård
Jordytan	Jordarter och erosionskänslighet, planering av markbe- redning och istandsättningsdikning Planering av konstruktioner för vattenskydd
Trädbeståndets kronmodell	Planering av grupper av naturvårdsträd Identifiering av områden med litet trädbestånd Avgränsning av skyddszoner
Anmälan om användning av skog	Läge och avverknings sätt för planerade avverknings i omgivningen
Livsmiljöer som tryggas enligt skogslagen	Tryggande av livsmiljöer
Överenskommelser om miljöstöd	Bevarande av skyddsobjekt
Naturskyddsområden	Bevarande av skyddsområden
Objekt för komplettering av myr- skyddet (Soidensuojelun täyden- nysehdotuskohteet, SSTE)	Tryggande av torvmarker som möjligen skyddas i fram- tiden
Naturaobjekt	Begränsningar på behandlingen av skogen på Natura- områden. Särskilda anvisningar för tryggheten av natur- värdena.
Grundvattenområden	Efterföljande av de begränsningar som bestämts för an- vändning av skog på grundvattenområden
Tvinmarker och impediment	Planering av övergångszoner Utvärdering av torvmarkers lämplighet för återstäl- lande Ledande av vatten till torvmarker på tvinmark eller im- pediment
Artinformation, laji.fi	Artobservationer på området, speciellt kända observat- ioner av hotade arter
Databas över laxfiskbestånd i rin- nande vatten	Vattenfårar, där det förekommer laxfiskar Bredd och avgränsning av skyddszoner
Viltvårdsskog	Bevarande av särdrag som är viktiga för viltet
Landskapsområden	Fästade av speciell uppmärksamhet vid hur land- skapet förändras vid avverkning
Fasta fornlämningar	Bevarande av fasta fornlämningar
Historiska flygfotografier	Utredande av tidigare markanvändning i området Planering av återställande av rensade bäckar

Geodatamaterial	Användning vid planering och utförande av naturvård
Flygfotografi i falska färger	Förekomst av lövbestånd och grova lövträd Placering av grupper av naturvårdsträd
Gamla kartor	Tidigare markanvändning Till exempel identifiering av ängar och lundar, naturbäckar och rensade bäckar, planering av återställande

Geodatamaterialen kan tas i bruk via öppna geodatatjänster. Den största delen av dataseten kan hittas antingen via Paikkatietoikkuna eller Finlands skogscentralers öppna dataset.

- Lantmäteriverkets Paikkatietoikkuna [Paikkatietoikkuna](#)
Grundkartor, flygbilder, fastigheter, terrängskuggning [Kartplatsen - Lantmäteriverket](#)
- Skogscentralens öppna skogs- och naturinformation [Skogs- och naturinformation | Skogscentralen](#) [MinSkog.fi](#) | [Skogscentralen](#)
- Geologiska forskningscentralen GTK [Suot ja turvemaat](#) (Myrar och torvmarker, på finska) [Maankamara](#) (jordytan, på finska)
- Finlands artdatacenter [Finlands Artdatacenter](#) [Suomen Lajitietokeskus](#)
- Museiverkets register över fasta fornlämningar [Kulturmiljös tjänsteportal](#) eller [Muinaismuistot](#) (användargränssnitt på svenska)
- Gamla kartor [Vanhat kartat - Suomi](#) (gamla kartor - Finland, på finska)

4 Identifiera och trygga arter

Att identifiera arter är en viktig del av planering och utförande av såväl skogsvårds- som naturvårdsarbeten. Identifiering av arter kan hjälpa att identifiera livsmiljöer som bör skyddas men som det inte finns tillräckligt med uppgifter om samt livsmiljöer för krävande och även hotade arter.

Det är speciellt viktigt att trygga hotade arter och deras livsmiljöer. Finlands miljöcentral har publicerat information om utvärdering av hotade arter och om arter som klassificerats som hotade i sin nättjänst [Webbtjänsten för Rödlistan](#).

Uppgifter om förekomster av hotade arter finns i [Finlands Artdacenters tjänst laji.fi](#). Det finns en standardiserad sökavgränsning vid namn Otso för arter som speciellt skall beaktas inom skogsbruket, där också deras förekomster visas.

Med tanke på aktörer inom skogsbruket har man utvecklat en verksamhetsmodell för beaktande av hotade arter vid åtgärder i skogen: [Opas - uhanalaisten laijen turvaaminen metsätaloudessa](#) (på finska). Dessutom har man tagit fram beskrivningar om flera hotade arter, faktorer som hotar dem och rekommendationer för skötsel: [Lajien huomioiminen metsätaloudessa](#) (beaktande av arter i skogsbruket, på finska).

4.1 Identifiering av arter

Förutom att känna till arter av träd och buskar som är viktiga för mångfalden är det viktigt att kunna identifiera kärlväxter och mossor som indikerar speciella förhållanden i marken. Också skogshönsfåglarna och deras spillning, spår och viktiga födoväxter ingår i de arter som skall identifieras.

Vid artbestämning kan man använda olika bestämningsguider, såsom [Våra trädslag - Finska Forstföreningen](#), Suomen puut ja pensaat (Henry Väre, Heikki Kiuru), Metsäkasvio (Henry Väre, Jukka Laine) sekä floror. Det finns också applikationer för identifiering av växter såsom PlantNet, iNaturalist, PictureThis och Google Lens.

4.1.1 Träd- och buskarter

Ädla lövträd

- Almarna (Ulmus ssp.)
- Skogslind (Tilia cordata)
- Ask (Fraxinus excelsior)
- Ek (Quercus robur)
- Lönn (Acer platanoides)

Andra lövträd:

- Asp (Populus tremula)
- Gråal (Alnus incana)
- Klibbal (Alnus glutinosa)
- Rönne (Sorbus aucuparia)
- Sälge (Salix caprea)
- Vårtbjörk (Betula pendula)
- Glasbjörk (Betula pubescens)
- Hägg (Prunus padus)

Buskar:

- En (Juniperus communis)
- Olvon (Viburnum opulus)
- Skogstry (Lonicera xylosteum)
- Kanelros (Rosa majalis)
- Tibast (Daphne mezereum)
- Brakved (Rhamnus frangula)
- Hassel (Corylus avellana)
- Degbär/ rött och svart vinbär (Ribes ssp. på släktnivå)

4.1.2 Kärleväxter och mossor, indikatorarter

Växter i lundar, lundartade moar och/eller bördiga kärr:

- Smultron (*Fragaria vesca*)
- Majbräken (*Athyrium filix-femina*)
- Brudborste (*Cirsium helenioides*)
- Mörk lungört (*Pulmonaria obscura*)
- Strätta (*Angelica sylvestris*)
- Liljekonvalj (*Convallaria majalis*)
- Trolldruvor, som grupp (*Actaea* ssp.)
- Strutbräken (*Matteuccia struthiopteris*)
- Harsyra (*Oxalis acetosella*)
- Älggräs (*Filipendula ulmaris*)
- Ekbräken (*Gymnocarpium dryopteris*)
- Midsommarblomster (*Geranium sylvaticum*)
- Bergslok (*Melica nutans*)
- Humleblomster (*Geum rivale*)
- Blåsippa (*Anemone hepatica*)
- Ormbär (*Paris quadrifolia*)
- Vitsippa (*Anemone nemorosa*)

Torvmarksväxter:

- Kråklöver (*Potentilla palustris*)
- Hultbräken (*Phegopteris connectilis*)
- Skogsfräken (*Equisetum sylvaticum*)
- Kabbleka (*Caltha palustris*)
- Hjortron (*Rubus chamaemorus*)
- Missne (*Calla palustris*)

Mossor på näringsrika, fuktiga och skuggiga platser:

- Stjärnmossväxter (*Mniaceae*)
- Kransmossa (*Rhytidiadelphus triquetrus*)
- Spärrvitmossa (*Sphagnum squarrosum*)
- Palmmossa (*Climacium dendroides*)

4.1.3 Risväxter

- Blåbär (*Vaccinium myrtillus*)
- Lingon (*Vaccinium vitis-idaea*)
- Odon (*Vaccinium uliginosum*)
- Kråkbär (*Empetrum nigrum*)
- Dvärgbjörk (*Betula nana*)

4.1.4 Skogshönsfåglar

(också identifiering av spillning eller spår)

- Tjäder (*Tetrao urogallus*)
- Orre (*Lyrurus tetrix*)
- Dalripa (*Lagopus lagopus*)
- Järpe (*Tetrastes bonasia*)

4.1.5 Däggdjur

(också beskrivning av livsmiljöer, identifiering och identifiering av spillning)

- Flygekorre (*Pteromys volans*)

4.1.6 Arter i rinnande vatten

(också beskrivning av livsmiljöer och identifiering)

- Flodpärlmussla (*Margaritifera margaritifera*)
- Bäcköring (*Salmo trutta fario*)
- Utter (*Lutra lutra*) (också identifiering av spår)

4.2 Beaktande av fågelbeståndet vid åtgärder i skogen

Åtgärderna i skogen kan inverka på fågelbeståndet. Inverkan är störst under fåglarnas häckningstid. Det finns tidsbegränsningar för beståndsvårdande avverkningar och förnyelseavverkningar i olika delar av landet, speciellt för bördiga ståndorter och lövdominerade skogar. För stora rovfåglar, hökar och vråkar med flera, ugglor, berguven och tjäderns spelplatser finns egna begränsningar.

Till de stora rovfåglarna räknas kungsörn, havsörn, större skrikörn, mindre skrikörn och fiskgjuse. De stora rovfåglarnas boplatser är fredade enligt naturvårdslagen och deras häckning får inte störas. Skogsbruket kan vara skadligt för de stora rovfåglarnas bon om det utförs åtgärder för nära boträdet eller det förekommer störningar i närheten av boträdet under fåglarnas häckningstid.

I Metsätehos guide *Metsänkäsittely ja linnusto* (Skogsvården och fågelbeståndet, på finska) beskrivs hur man kan förbättra fågelbeståndets levnadsförutsättningar vid avverknings- och skogsvårdsåtgärder genom att utöka och spara strukturdrag som är viktiga för fåglarna. Guiden är avsedd för skogsexperter och skogsägare.

[Metsänkäsittely ja linnusto](#) (på finska)

Skogslag 10 § c Inskränkningar i skötseln och användningen av skog för beaktande av fågelfauna

Drivning är förbjudet i sådana kärr och bördiga lövträdsdominerade skogar som har en areal på mer än 0,5 hektar samt i strandskogar i den norra delen av Finland mellan den 1 maj och den 31 juli och i övriga delar av landet mellan den 15 april och den 15 juli. Genom område är det tillåtet att under tiden för ett förbud mot drivning färdas och transportera skördat virke från behandlingsområdet till avlägsplatser längs med körstråk.

Under denna tid får ett nytt körstråk anläggas i området endast om det är nödvändigt för att genomföra åtgärder i anslutning till skötsel och användning av skog och om man vid anläggningen strävar efter att säkerställa att inga bon där det pågår häckning blir skadade. Under häckningssäsongen ska stora sår över 25 cm, ihåliga träd och vertikalt ruttna träd från föregående trädgeneration sparas.

Före drivning ska avverkaren göra en bedömning av behandlingsområdets fågelfauna utifrån skogens typ, ålder och annan tillgänglig information. Vid bedömningen ska de uppgifter som lagrats i datasystemet för naturvården utnyttjas. På basis av bedömningen ska avverkaren vidta lämpliga förebyggande åtgärder för att förhindra att individer av en fågelart dör, att fågelbon tar skada eller förekomsten av störningar som skulle försvåra en hotad och fåtalig fågelarts förökning eller förekomsten av sådana störningar som i övrigt avsevärt skulle försvåra upprätthållandet av en tillfredsställande status för en fågelarts stam eller bringandet av stammen till en sådan status. I anslutning till andra åtgärder som hänför sig till skötsel och användning av skog ska den som vidtar en åtgärd likaså göra en bedömning av behandlingsområdets fågelfauna och vidta lämpliga förebyggande åtgärder för beaktande av fågelfaunan.

Skötsel och användning av skog är förbjudet i närheten av fåtaliga rovfåglars bon, om det kan orsaka sådana störningar som leder till att häckningen avbryts. Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om bedömning av fågelfauna och förebyggande åtgärder vid skötsel och användning av skog.

4.3 Flygekorren och anvisningar för skogsskötsel

Flygekorren är en strikt skyddad art, vars fortplantnings- och viloplatser inte får förstöras eller försämrats. Vid skogsskötsel har avverkningsrättens innehavare och skogsägaren ansvar att beakta flygekorren. Eftersom varje skogsområde har sin egen särprägel skall flygekorrobject alltid granskas från fall till fall.

Bevarandet av arten förutsätter noggrann planering av markanvändningen och att man tar flygekorrens specialbehov i beaktande vid skogsskötseln – såsom spridningskorridorer, födoträd och skydd för boplatsen.

I projektet "Liito-orava LIFE" (flygekorre LIFE) har man tagit fram en guide vid namn "Liito-orava talousmetsässa" (flygekorren och ekonomiskogar). Guiden, som är avsedd för yrkesverksamma inom skogsbruket och skogsägare, åskådliggör god praxis vid skötsel av flygekorrskogar. Den kortare guiden "Luonnonhoito talousmetsässa" (Naturvård i ekonomiskogen) innehåller en kortare sammanfattning, som kan användas som stöd vid rådgivning till skogsägare.

[Liito-orava talousmetsässa](#) (på finska)

[Luonnonhoito talousmetsissä - retki liito-oravakohteelle](#) (Naturvård i ekonomiskogen – exkursion till ett flygekorrobject, på finska)

4.4 Tryggande av vattenlevande organismer vid skogsskötsel

Åtgärderna inom skogsbruket har ofta konsekvenser som sträcker sig ända till vattendragen och därmed inverkar också på vattenlevande organismer. Hotade arter, såsom flodpärlmussla och laxfiskar i småvatten är speciellt känsliga för försämring av vattenkvaliteten.

Man kan förhindra försämring av de vattenlevande organismernas livsmiljöer genom att i förväg gå igenom uppgifter om artförekomster och genom noggrann planering och konstruktioner för vattenvård. Vid avverkningar skall man fästa speciell uppmärksamhet vid planering av körstråk och korsande av vattenfåror. Undvik att korsa fåror alltid när det är möjligt. Om det inte är möjligt att gå runt fåran skall platsen där man korsar den väljas så att marken är så bärande som möjligt. Dessutom skyddar man vid behov stället där man korsar fåran så länge avverkningen är i gång med toppar eller en tillfällig bro, som avlägsnas från fåran när avverkningen har slutförts.

Då man bygger skogsvägar eller väg på dikesren skall man fästa uppmärksamhet vid att lägga trummor så att fiskar och vattenlevande organismer kan ta sig under vägen utan hinder.

[Rumpuohjeisto](#) (Instruktioner för installering av vägtrummor, på finska)

”Metsäammattilaisen pienvesiopas” (Småvattenguide för skogsexperter) hjälper att identifiera olika småvatten och ger anvisningar om hänsyn till dessa i olika skeden av skogsskötseln.

[Metsäammattilaisen pienvesiopas](#) (på finska)

Magistratsporten 4 A

00240 Helsingfors

tapio@tapio.fi

www.tapio.fi